

1) שו"ת יהודה יעלה (לרבי יהודה אסאד) ח"ב סיק רמו

[ב] עוד שאל רום מעלתו נ"י באחת' על הרשום בסוף ספר בראשית אחר מנין סכום הפסוקים וזה לשונו, וסדריו מ"ג, ובסוף ספר שמות סדריו כ"ט, ובסוף ספר ויקרא סדריו כ"ג, ובסוף ספר במדבר סדריו ל"ב, ובסוף ספר דברים כ"ו, מה טיבן של סדרים הללו וכו'.

וחד מחברייא השיב לו, כי מספרים הנ"ל בכלל הם קנ"ד, נגד בני מערבא דמסיימי תורה בתלת שנין, על כן לדידהו מחלקים לקי"ן סדרים, וחודש עיבור עולה קנ"ד. ופאר רום מעלתו פקפק, שראה במגן אברהם או בספר אחר דאינהו מסיימי לשלוש שנים וחצי, אם כן קע"ה פרשיות בעינן.

ועל כל אלה חקר לדעת האמת עם מי הוא, והנני לרצוננו.

הנה בירושלמי פרק כל כתיבי [שבת פט"ז ה"א] אמר ר' יהושע בן לוי וכו', חד זמן אסתכלית בספרא דאגדתא, אשכחית כתיב בה מאה ושבעים וחמש פרשיות שכתוב בתורה דבר אמירה ציווי, כנגד שנותיו של אברהם אבינו, דכתיב לקחת מתנות באדם [תהילים סח, יט], וכתיב האדם הגדול בענקים [יהושע יד, טו] וכו'. עד כאן לשונו לענייננו. וכן הוא בילקוט תהילים ס"י כ"ב סוף ס"י (תרפ"ו) [תרפ"ה] דף צ"ז ע"ג מימרא זו דר' יהושע בן לוי וזה לשונו, פעם אחת מצאתי ספר אגדה וקריתי בו, קע"ה פרשיות בתורה שכתוב אמירה וציווי כנגד קע"ה שנותיו של אברהם אבינו וכו'. וכן הוא מימרא זו דר' יהושע בן לוי במסכת סופרים פרק ט"ז הלכה י' וזה לשונו, חד זמן אשתכחת כתוב קע"ה פרשיות שכתוב בתורה דיבור ודיבור אמירה וציווי, כנגד שנותיו של אברהם אבינו וכו', דכתיב וכו', מתנות באדם וכו', הלכך קבעו קע"ה סדרים בתורה בכל שבת ושבת עולת תמיד. עד כאן לשונו. ושם נדפס על גליון שלמטה אות א' בשם ספר שמע שלמה' על מה שכתב הלכך קבעו קע"ה סדרים בתורה בכל שבת ושבת עולת תמיד, וזה לשונו, ר"ל כדאייתא ביים של שלמה סוף בבא קמא' דבני מערבא מסקי תלתל שנין היינו שלוש שנים ומחצה והוה ליה קע"ה שבתות. שמע שלמה. עד כאן לשונו. הרי שלך לפניך, שפאר רום מעלתו נ"י דמינון לא כוזב.

אבל במגן אברהם ריש ס' רפ"ב מיייתי רק מגמרן מגילה דף כ"ט [ע"ב] איתא במערבא מסקי לאורייתא בשלוש שנים וכו', אלא ביים של שלמה סוף בבא קמא העלה כל חילוקי דיניהן בין בני ארץ ישראל ובין בני בבל, וזה לשונו אות מ"ח, בני בבל עושים שמחת תורה בכל שנה ושנה בחג הסוכות, ובכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר קורין בפרשה אחת, בני ארץ ישראל אין עושין שמחת תורה אלא לשלוש שנים ומחצה וביום ששלמוהו, הפרשה שקורין בפלך זה אין קורין בוה. עד כאן לשונו.

אמנם לפי זה מבואר, דבחומשים שלנו שעולים המספר סדרים קנ"ד, וכן כתב בהדיא בסוף ספר דברים וזה לשונו, ומספר כל הסדרים קנ"ד וכו', הוא מכוון לפי גמרן בשלוש שנים לבד, ודברי היים של שלמה לשלוש שנים ומחצה הם על פי הירושלמי ומסכת סופרים הנ"ל דמספר הסדרים הם קע"ה, והרמב"ם ריש פרק י"ג מהלכות תפילה העתיק כגמרן וזה לשונו, ויש מי שמשלים את התורה בשלוש שנים, ואינו מנהג פשוט. עד כאן לשונו.

ולשני המספרים הנ"ל קשה להבין דברי חז"ל הנ"ל שהלכה למשה מסיני קבעה מנין הסדרים בתורה קנ"ד או קע"ה, לרמו על המנהג אינו פשוט גם בארץ ישראל אלא בארץ תימן לבד, דמנהג הפשוט בכל ישראל להשלים התורה בשנה אחת.

ובאמת לפי לשון הירושלמי והילקוט ומסכת סופרים בתחילת המאמר הנ"ל, קע"ה פרשיות שכתוב בתורה דיבור ודיבור אמירה וציווי וכו', מבואר היטב מהות[ן] וטיבן של סדרים אלו, היינו אותן פרשיות שכתוב בהם ויברך ד' וכו' דבר אל בני ישראל וכו' או צו את בני ישראל וכו' הם קע"ה כנגד שנותיו של אברהם אבינו. ואם כן ודאי טעות הוא בחומשים מספר סדריו גם בפרט גם בכלל קנ"ד הנ"ל. אבל סוף לשון המסכת סופרים הנ"ל, הלכך קבעו קע"ה סדרים בכל שבת ושבת עולת תמיד, בהדיא רומז על המנהג אינו פשוט הנ"ל. וצריך לומר, לפי שהלכה למשה מסיני קבע קע"ה סדרים וידבר ד' נגד שנותיו של אברהם אבינו, הלכך דייקא נהגו וקבעו במערבא גם כן להשלים התורה ולחלקה כ"כ שבתות שלוש שנים. ועל כן הגירסא קבעו, ולא קבע, דמשמעו אהלכה למשה מסיני כנ"ל.

קריאת התורה לבני מערבא

נערך ע"י יחזקאל הרטמן

2) גמ' מגילה כט :

בין מלפניה ובין מלאחריה קרוין אותה וכוּפלין אותה בשלמא למ"ד כי תשא היינו דמתרמי בההוא זמנא אלא למ"ד צו את קרבני מי מתרמי בההוא זמנא אין לבני מערבא ד'מסקי לאורייתא בתלת שנין תניא כוותיה דשמואל ^א ר"ח

3) רמב"ם פ"י"ג מהלכות תפילה

א המנהג הפשוט בכל ישראל שמשלימין את התורה בשנה אחת. מתחילין בשבת שאחר חג הסוכות וקורין בסדר בראשית. בשנה אלה תולדות, בשלישית ויאמר יי' אל אברהם. וקוראין והולכין על הסדר הזה עד שגומרין את התורה בהג הסוכות. ויש מי שמשלים את התורה בשלש שנים ואינו מנהג פשוט; **ב** עורא תיקן להם לישראל שיהו קורין קלות שבספר ויקרא קודם עצרת ושכמשנה תורה קודם ראש השנה, והמנהג ^אהפשוט יהיו קוראין במדבר סיני קודם עצרת. ואתחנן אחר תשעה באב. אחם נצבים קודם ראש השנה. צו את אהרן קודם הפסח בשנה פשוטה. לפיכך יש שבתות שקורין שחרית שני ספרין כגון אשה כי תוריע וזאת תהיה תורת המצורע, אם בחקותי עם בהר סיני וכיוצא בהן כרי שישלמו בשנה ויקראו אותן הסדרים בעונתן; **ג** ימקום שמשפסין בשבת בשחרית שם קוראין במנהג ובשני ובחמישי

4) מגן אברהם ריש סי' רפב

רפב ^א ביום השנת שחרית צפיתמת הארון יאמר צריך שמייה כמו שכתבו צוהר ויקהל ^א פ"ג ו, ה) (כתבים עשר הסיוטת ענין שחרית של שנת ד"ה ענין פ"ה). **כתב** הזוהר פרשת ויקהל עמוד ס"ט ע"ג) אסור למאן דקרי בצוריימת למיפקן צפרשתא או אפילו מלה חדא אלא בצמר דפקק משה פרשתא לעמא לאשלתא ^א יפקוק, ולא יפקוק מילין דשנתא אחרא בשנתא דא וכו'. נראה לי דכוונתו דאם צא לסיים הסדרא שלא נמקומה המיוחד אסור, ^א אצל איש אחד מותר להפסיק אפילו נמקום שלא פסק פרשה צמורה, וכלוהו ז' גברי מד מד משיצ, דהא צומן התלמוד, הראשון מנכר לפניו והאחרון לאחריה. ^א תדע, דהא פרשת ואלא ופרשת (בלק [מקן] ^א) אין צה פרשה ללא צמורה, והאיך יקראו ז' גברי, אלא ודאי כדאמנן. וכן משמע בצמרות סוף פרק קמא ^א ג, צ) דלמרינן כל פרשה ללא פסקה משה בצוריימת לא פסקינן, ע"ש, וקאי שם שאם רוצה לקרות הפסוק ולא יומר. ומכל מקום צריך עיון, דקורין צמתי וממשי ומפסיקין אפילו צפרשה ללא פסקיה משה, וז"ע. ועוד, דהא נמקדש היו ממלקין ^א פרשת האזינו כמו שכתוב סימן מכת" סעיף ה'. ולריך לומר כיון שדעתו ^א להשלימו למחר שרי, ועיין שם צוהר עמוד ש"ע ^א [שם] צענין שני וממשי. וגם צריך עיון, דהא נמגילה דף כ"ט ^א [ע"ג] איתא, צמערבא מסקי לאורייתא צ"ג שנים, שמע מינה ^א שהיו ממלקין הסדרות, עיין מה שכתבתי סימן ל"ב

6) תוספתא חילוקי דינים

מז בני ארץ ישראל קורין העם הפרשה והש"ץ סדרים. בני בבל קורא הש"ץ הפרשה והעם יעמדו וישמעו מלה במלה.

מה בני בבל עושים שמחת תורה בכל שנה ושנה. (בחג הסוכות, ובכל מדינה ובכל עיר ועיר קורין בפרשה אחת). בני ארץ ישראל אין עושין שמחת תורה אלא לשלש שנים ומחצה, (וביום שישלמוהו הפרשה שקורין בפלך זה אין קורין בוה).

7) תקנת הארצות לרבי עזרא אלטשולר

המעולם היה קשה לי, דאיך עשו בני מערבא עם שתי התוכחות שבתורת כהנים ובספר דברים, שתיקן עזרא שיקראו קודם עצרת וקודם ר"ה כדי שתכלה שנה וקללותיה, כדאייתא במס' מגילה פרק בני העיר [דף ל"א ע"ב]. אך לפי תוספתא זו נוחא, דגם בני א"י קורין כל העם כל הפרשה כמו שאנחנו נוהגין, וקראו לפני עצרת פ' בחוקתי ולפני ר"ה פ' כי תבא כדי שתכלה שנה וקללותיה כתקנת עזרא. רק הש"ץ קרא בא"י בכל שבת רק הסדר לסיים התורה בציבור אחת לשלשה שנים¹¹⁵. והסיום והעם יעמדו וישמעו מלה במלה נראה שבא כאן רק דרך אגב.

5) רבי אברהם בן הגר"א ספר רב פעלים עמ' 126

"ברייחא של דברים החלוקים בין בני בבל ובין בני א", העתיקה הרש"ל ביש"ש דפוס לובלין, והמעתיק יש"ש שנה ברואה שמוצאה כתוב זאת בספר אשר"י שהיה לרש"ל בין מסכת מכות למסכת שבועות, וכבר שהרש"ל חברו ואספיו מספרי פוסקים. אבל ראיתי שהיא מובאת במסכת סופרים (פ"ג הלכה י') ולבסוף מברך וכו'... זה אחד ממחלוקת שבין בני מורח ובני מערב וכו', ומסכת סופרים היא בודאי חבר נאויס² שהרי הרמב"ן [תורת האדם (שעויל) עמ' רנ"ח] מנה אותה בשבע מסכתות קמנות, והרשב"א כתב בחודשי בבא בתרא וז"ל, ובמסכת סופרים שהיא מקובלת מרובן של ישראל שהכרוה חכמים ראשונים וכו' עכ"ל. ואחשוב לדעת מה שהמרפסים [ש"ם דפוס פפר"מ] הבטיחו להרפים מסכת ארץ ישראל³ כווננו על הברייחא הנ"ל.